

הבנינו ואלמדה

אצרות דעת, נשפי חזוק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגדולה רבי שמועון שפיצער שליט"א

הבנינו ואחיה

התבוננות וחזוק במשעולי החיים

קשיים וייסורים, למה הם באים?

הבנה נפלאה בהסתכלות נכונה על ייסורים וקשיים הבאים על האדם

טוב לי כי עזינתי למען אלמד חוקיך

והנה כדי לבאר סוגיא זו על נכונה אנו צריכים לסייעתא דשמיא מרובה כדי שלא ניכשל בלשונונו ושלא נחטיא ח"ו את המטרה, וזה החילוננו בעזר השי"ת.

הנה **דוד המלך** ע"ה אמר בתהלים (ק"ט, ע"א) "טוב לי כי עזינתי למען אלמד חוקיך", וביאורו שכל אחד מגיע לעולם הזה כדי להשיג את חלקו בתורה, כלומר, להשיג איזו הבנה שרק הוא יכול להשיג לפי מקומו ושעתו, הוא ואין בלתו. כמו שכתב גאון עוזנו החיד"א זצ"ל (חסדי אבות ג, ח) **כל אחד קבל חלקו בתורה בסיני**. ואם הוא ירא שמים הוא מוציא לאור את אשר קבלה נשמתו. והחידוש ההוא אין אחר יכול לחדשו כי הוא חלקו. והוא הדין חידושים והילוכים בעבודת השי"ת השייכים לשורש נשמתו דווקא לא יוכל אחר להשיג.

א"כ זהו התשובה בקצרה: הקב"ה מכניס את האדם למצב מסוים כדי שיוכרח להתאמץ ולהשיג הבנה מסוימת באמונה ובטחון ובקרבת ה', הבנה אשר רק הוא יכול להשיגה לפי מקומו ושעתו, ועל ידי כן ישלים את חלקו בתורה ויגיע אל תכליתו. וכבר פירש כן מהרש"א בחידושי אגדות מאמר רשב"י (ברכות ה, א) "שלוש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל, וכולן לא נתנו אלא על ידי יסורין. אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם הבא", שמתעם זה לא ניתנו אלא על ידי יסורים, כי שלושה אלו אי אפשר להשיג על ידי תענוגים. הרוצה להשיג את חלקו בתורה, מוכרח הוא שיעברו עליו יסורים, כי רק על ידי יסורים ישיג הבנות חדשות השייכות לו.

צאו וראו במרן החזון איש זצ"ל אשר רבים מגדולי ישראל היו מתבטלים נוכח עומק השגותיו בכל מקצועות התורה, כולל בהלכות שאין איש שם לבו אליהם באשר אינם נוגעים בזמנינו. ובאותה מידה נצא ונחזה במצבו הגשמי ונראה כמה יסורים סבל, והלא אף הוא נסתלק מן העולם ערידי בלא בניס. היסורים הם אלו שהביאו לו את השגותיו בתורה.

ועוד נשאל מפי רבים: בקהילה אחת כל בני הקהילה מתברכים בברכת מזל טוב אחת לתקופה ורק אחד מהם יוצא מן הכלל, רק הוא נבצר ממנו להתברך בברכת מזל טוב וביתו ריקן זה שנים הרבה. כשהוא בא לשאל מדוע נגזר עליו כך, אומרים לו - הרואה יסורים באים עליו יפשפש במעשיו, וכאן השאלה כמו קמה וצווחת: **היאך יתכן שכל בני הקהילה - כולל אלו שאינם המדקדקים הגדולים במצוות - נחשבים כלפי מעלה צדיקים וטובים וזוכים לרוות נחת לרוב צאצאיהם, ודווקא יהודי זה - אציל המידות ועדין הנפש המדקדק בקלה כבחמורה ועולה ומתעלה במדרגות החסידות - נחשב כחוטא עד שהוא צריך לפשפש במעשיו כדי לראות על מה עשה לו ה' ככה?** והנה מה נענה בדרך כלל לשאלה זו? נאמר שהייסורים באים על אדם זה דווקא מחמת צדקותו, כי את אשר יאהב ה' יוכיח, ומפני שרוצים להגדיל את שכרו בעולם הבא וכנהנה רבות, אך השאלה היא מדוע לא הזכירו זאת חז"ל? הם אמנם הזכירו זאת במקומות אחרים, אבל מדוע לא הזכירו זאת כאן, בבואם להורות למי שרואה שהייסורים באים אליו מה מוטל עליו לעשות?

האם יתחיל מהקימה באיחור או מהתפילה בכוונה? ואולי בכלל עליו לתקן את המצוות שבין אדם לחברו?

בעקבות האמור בגליצונת האחרונים בענין הייסורים הבאים על האדם ובענין תפקידו בעת הזו, נשאלה אז שאלה מפי רבים:

התינוח באדם שפשפש ומצא דברים מועטים יתקן מעשיו בתשובה וינצל, אבל אני פשפשתי במעשי ומצאתי כולם או מקצתם חסרים, ובכן מה עלי לעשות?!

הלא בעל היסורים נעמד משתומם ונוכח נוכח הוראה זו שהורו לו החכמים, ושואל הלא הוראה זו הוראה כללית היא ואין כאן הוראות פרטיות, אין לו מושג מאיזה צד להתחיל לתקן את עצמו. האם יתחיל מהקימה באיחור או מהתפילה בכוונה? ואולי בכלל עליו לתקן את המצוות שבין אדם לחברו? הוא מחפש ואינו מוצא שום רמז לדבר זה, לא בדברי חז"ל ולא בדברי רבותינו הראשונים, ונפשו בשאלתו: הלא התורה מאירה את העיניים בהראותה לאדם דרך ברורה בעבודת בוראו ומשמחת את הלב בפשטה לאדם את כל הספיקות המקוננות אצלו, היאך יתכן אפוא שדווקא כאן, גבי מי שבאים עליו יסורים, לא נמצא דבר ברור?

ובפרט יעמוד בעל היסורים נוכח המושך דברי חז"ל: "פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה", כי מי הוא זה שיוכל להעיד על עצמו שאינו לקוי בביטול תורה, והלא תמיד צריך האדם להוסיף עוד ועוד בלימוד התורה. וכך מצאנו לרבים וטובים, שדווקא מחמת מאמר חז"ל זה ספיקותיהם מתרבים ודעתם מתעצבת בניגוד הגמור לשמחת הלב הנובעת מהתרת הספיקות.

היכן הם הגלגולים?

עוד שאלה נשאלה מפי רבים: הלא ישנם רבים שנולדים בעלי מומים וסובלים מחמת כן כל ימיהם, וכי אפשר שבאו להם המומים מחמת עוונותיהם?! וכי תאמר שהם סובלים כדי לתקן עוונותיהם מהגלגולים הראשונים, מדוע לא גילו זאת חז"ל? מדוע לא אמרו: הרואה יסורים באים עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בגלגולים ראשונים?

ולא רק בגדולי ישראל הוא כן, אלא כל אדם באשר הוא עולה ומתעלה ומשיג את חלקו בתורה על ידי המצבים הקשים שהקב"ה מכין בדקדוק נפלא עבור מידותיו. לאחרונה הייתי בשבת קודש עם למעלה משלוש מאות משפחות שיש להן בן חולה בביתם ר"ל, ומוכרח אני לומר שאיני זוכר שבת מרוממת כזו בחיי האמונה, ההכנעה והענווה שאפפו את כולם כבשו את לבבי והאור האצילי שלהם בקע את כל המחיצות. טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך.

מידה כנגד מידה

עתה נשובה למאמר חז"ל "אם רואה אדם שיסורין באין עליו, יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה" והפעם נתבונן בפירוש רש"י: "פשפש ולא מצא, לא מצא עבירה בידו שבשבילה ראוי יסורין אלו לבוא". הרי אומר: לא נתכוונו חז"ל בדבריהם שיצטרך לחקור בחקירה אחר חקירה ולהפוך כל אבן עד שימצא דבר מה שעשה בקטנותו כדי שיוכל לתלות בו יסוריו, אלא נתכוונו שיתבונן האם הוא מחזיק באיזו עבירה שיסורים אלו מתאימים לה.

אמור מעתה: כשהקב"ה מביא יסורים על האדם, אין חפצו שיצטרך עכשיו לשבור את ראשו עד שימצא מה פשעו ומה חטאתו, אלא רצונו שעל ידי חיפוש קצר בדרך של מידה כנגד מידה - בעצמו או בעזרת מורה דרכו הצדיק - ימצא את מה שיש לו לתקן. זהו הכוונה בהוראת חז"ל - יפשפש במעשיו. יחפש בחיפוש קצר מקופיא בדרך של מידה כנגד מידה ולא יחקור חקירות אשר רק יבלבלו את מוחו ולבו ויסיפו לו ספיקות על ספיקותיו.

יתלה בביטול חלקו בתורה

ומעתה נבין גם את המשך המאמר "פשפש ולא מצא", וכבר נתקשו רבים (ראה מהרש"א בחידושי אגדות (סם) ועוד): מה הפירוש לא מצא? הלא אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא! אך הפירוש הוא שלא מצא דבר ברור שיוכל לתלות בו את יסוריו באופן של מידה כנגד מידה, וכלשון רש"י: "לא מצא עבירה בידו שבשבילה ראוי יסורין אלו לבוא".

ובכן, מה יעשה? "יתלה בביטול תורה". וקשה להבין הכוונה הפשוטה שהוא מתבטל מלימוד התורה, וזאת כבר הוכחנו מאלה שנוולו במומן שבוודאי אין להם תלות היסורים שלהם בביטול תלמוד תורה. ויש להוכיח כן גם מצד אחר, כי אם נפרש כפשוטו מה נאמר לנשים שלא נתחייבו בתלמוד תורה? ומה נאמר לקטנים שעדיין לא הגיעו לכלל מצוות? ובמה יתלו המה יסוריהם?

לולא דמסתפינא אפשר לפרש על דרך האמור, פשפש ולא מצא עבירה שיוכל לתלות בה את היסורים באופן של מידה כנגד מידה, יתלה בביטול תורה, כלומר יתלה בכך שאין הקב"ה רוצה שיתבטל חלקו בתורה, וכלשון דוד המלך ע"ה - טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך. זה שייך הן באנשים והן בנשים והן בקטנים, כי כולם יש להם חלק בתורה שהם צריכים להשיגם כדי לקיים תכליתם בעולם. (הרי חלק מהאחרונים מפרשים כוונת אומרים יתלה בביטול תורה שיתלה טעם היסורים שהקב"ה רוצה להסיר ממנו את הביטול תורה. כן פירש מהר"ש אלגאי זצוק"ל

בעל בין שמועה ועוד על כללי הש"ס בספרו 'תאוה לעינים' על האגדות. ואנחנו לדרכינו - שפירוש תורה היינו ההליכה בדרכי השי"ת - למדנו שהקב"ה רוצה להסיר ממנו ביטול דבר זה ולזכותו לחלקו בתורה].

כמה פעמים יש שכדי שהאדם ישיג את חלקו בתורה ויוכל להוציא את הכוחות הטמונים בו לפועל, הוא מוכרח לסבול יסורים, ולא דווקא משום שלא נהג בדבר מה כשורה, אלא משום שחלקו בתורה מצריך שיעבור מסלול זה, כי דווקא על-ידי שלא יתנהלו אצלו העניינים על מי מנוחות, יצטרך להתחזק באמונה וביטחון ובקברת אלוקים ואז יגיע אל פסגת הר ה' ומקום קדשו.

ובזה נבין מה שכתב רבינו בחיי (פרשת כי תצא) על הפסוק "ועשית מעקה לגגך", שכל נשמה בטרם יורדת לעולם, נותנת את הסכמתה לכל היסורים העתידיים לבוא עליה, שהרי כל תכלית ביאתה לעולם היא להשיג את חלקה בתורה, ואם הדרך להשיג את חלקה בתורה היא על-ידי יסורים אלה, מדוע לא תסכים להם.

מי שרואה יסורים באים אליו, אם זה מפני שפרנסתו קשה עליו, אם זה מפני שהוא מעוכב שידוך או מחוסר ילדים וכו', תחת אשר ישקע בעצבות ומרה שחורה על שנגזר עליו לחיות חי צער וסבל יותר משאר בני גילו,

רחקת נדוד

במסכת בבא מציעא (ע"ה, ב) מבואר שמי שרע לו בעירו, יש לו לעבור לעיר אחרת. ולפי הפשטות טעם הדבר הוא משום משנה מקום משנה מזל, כי אם ישנה את מקומו ישלוט בו המזל האחר וייתב לו. אולם בעל "ישמח משה" זי"ע"א אמר שהפירוש הוא שמי שרע לו בעירו, סימן הוא שרוצים מן השמים שיעבור לעיר אחרת כי שם דווקא יוכל להשלים את חלקו בתורה, ולכן מחויב הוא לקום ולעשות מעשה, לעזוב את עירו ולעבור לעיר אחרת.

רבים מבני הדור הצעיר מתלוננים על זה שאחיהם יכלו לגור בסמיכות להוריהם ואילו הם נאלצים לגור במקום מרוחק, ותולים זאת במה שבעבר היו הדירות בזול ועכשיו למזלם נתייקרו. וכי יאמרו אלו - הוואה יסורים באים עליו יפשפש במעשיו! ברור הדבר שלא בכל דבר אומרים יפשפש במעשיו, אלא שמן השמים מסובבים שיצטרכו לגור דווקא במקומות מרוחקים כי דווקא על ידי כן ישלימו את חלקם בתורה. וכפי שביאר האור החיים הק' בפרשת מסעי שבני ישראל התעקבו בכל אחד ממ"ב המסעות לפי ריבוי הניצוצות שהיו צריכים להעלות משם, וכל פעם כשהשלימו את עבודתם, הוצרכו לעזוב ולעבור למקום אחר כדי להעלות ניצוצות שבאותו מקום. אלו שמתעקשים ואינם רוצים להבין כי מן השמים רוצים להעבירם למקום אחר, עלולים ח"ו להביא על עצמם יסורים מחמת כן, שהרי הרבה דרכים למקום להכריח אותם ולעשות את המוטל עליהם על מנת שישלימו את חלקם בתורה, ואם לא יבינו באמרי נועם יצרכו ח"ו להבין במקל.

יבין שמטרה גדולה ניצבת בדרכו. ואם אמנם מתחילה מוטל עליו לפשפש במעשיו כדי לראות אם לא נעשה לו כן מידה כנגד מידה, כיון שטיים לפשפש ולא מצא, תיכף ומיד ימשיך לדרכו מבלי יתעכב ויתלה אותו בביטול תורה, דהיינו בכך שיש לו חלק מיוחד בתורה אשר מוטל עליו להשיגו.

ראיה גדולה לדבר: חז"ל אמרו (יבמות סד, א) שמפני כך היו אמותנו עקרות, מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים. לא אמרו שהיו עקרות כדי שיפששו במעשיהם, אלא כדי שיתפללו תפילה עמוקה ויעשו נחת רוח לבוראם.

ניקח לדוגמא את הרה"ח רבי אברהם דוד בן שרה בלומא ווייס שליט"א, אשר ממיט עצמו באהלה של תורה מבוקר ועד ערב בעוד כל אבריו בוגדים בו [ALS] לרפ"ש, ההתרוממות וההתחזקות ביגיעת התורה שזכה על ידי זה אין לתאר ואין לשער. ולא רק הוא אלא צאו וראו כמה תלמידים יש לו! כמה אנשים נתחזקו בגללו וכמה נתקרבו אל הקב"ה מחמתו. וכל זה מחלקו בתורה הוא.

אלמדה פושעים דרכיך

על אלה שחלקם בתורה להיות מלמדים יש לדרוש הפסוק - טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך. כשדוד המלך ע"ה היה שרוי במצוקה אמר (תהלים נא, טו) "אלמדה פושעים דרכיך וחסאים אליך ישובו", אגא ה' האיר לי פניך כדי שאוכל ללמד לאחרים וישבו אליך, ואכן הוא היה זה שלימד לאחרים בעצם אמרתו - טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך.

במסכת בבא בתרא (ק, א) איתא: "זו שאלה שאל טורגוסורפוס הרשע את רבי עקיבא: אם אלוקים אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם? אמר לו: כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנום". שאלת הרשע אינה לענין ממון בלבד, אלא גם לענין כל היסורים הבאים על האדם. אם אלוקים אוהב את בניו, מפני מה יש מהם שסובלים יסורים? מפני מה יש מהם עניים בדעת? מפני מה יש מהם חשוכי בנינים? והתשובה היא, כדי שכל הסובבים אותם ילמדו מהם ויזכו על ידם להינצל מדינה של גיהנום ולהגיע טהורים ושלמים לעולם הבא.

אחת מהשאלות שנשאלו בתחילה היתה מדוע לא הזכירו כאן חז"ל ענין הגלגולים. אך לפי האמור ענין הגלגולים בוודאי הזכיר כאן על ידם, שהרי לפי האמור כוונת אמרם "יתלה בביטול תורה" היא שיתלה זאת בהשלמת חלקו בתורה, כלומר, בהשלמת תכליתו שלמענה ירדה נשמתו בעולם, ובכלל זה הלא הוא תיקון הגלגולים הראשונים.

אם כן יגביה האדם את עיניו לשמים ויתפלל מעומק הלב: "האור עינינו בתורתך ותן חלקינו בתורתך - הראה לי אבי שבשמים מהו חלקי, היכן אני צריך לפנות ובמה עלי לעסוק ומה אני צריך ללמד לאחרים", וכשיעשה כן בוודאי יאירו עיניו ויבין בדיוק רב מה חלקו בתורה, שהרי כן אמרו הצדיקים שתפילה לרוחניות לעולם אינה שבה ריקם. וכשיבין מהו חלקו יהיה מלא שמחה ולא יתלונן כלל, אלא יענה בקול - טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך.

יהי רצון שזנחה כולנו בתוך שאר ישראל להגיע לתכליתנו מתוך רחמים וחסדים נגלים, אמן.

הרתבוננות

צאו וראו במרן החזון איש זצ"ל אשר רבים מגדולי ישראל היו מתבטלים נוכח עומק השגותיו בכל מקצועות התורה כולם, ללא יוצא מן הכלל. ובאותה מידה נצא ונחזה במצבו הגשמי ונראה כמה יסורים סבל, והלא אף הוא נסתלק מן העולם ערירי בלא בנים. היסורים הם אלו שהביאו לו את השגותיו בתורה!

מה טובו אהל'ך - קדושת הבית היהודי

בפרשתנו, פרשת בלק אנו מוצאים רבות על מעלת בתי ישראל מ"מה טובו אהל'ך יעקב" עד לפסוק שכתוב "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו" וע"כ כן "ותהי עליו רוח אלוקים", עד כדי כך! וכן אנו מצויים בעונת השמחות והחתונות - ימים שבהם מוקמים בכל לילה עשרות בתים חדשים נאמנים בישראל, בתקווה לבני עדי עד!

אם כן זה הזמן להרחיב את היריעה על אודות בניית בית נאמן בישראל. אכן יש הסוברים שסוגיית שלום בית שייכת רק לאלו שנפלו עם בן זוג וכו' וזקוקים לעצות שימושיות איך להתמודד ולשרוד את החיים, אך באמת אין הדבר כן, אלא עבודה היא ככל העבודות והיא מהעבודות הנחוצות ביותר שהקב"ה נתן לכל אחד מישראל, וכפי שיבואר בגוף הדברים! קראו ותחי נפשכם ונפשות בני ביתכם...

בלא אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה ובלא טובה, היא מפני שאינו מתדבק בדרכיו של הקב"ה ואינו מתרגל ליתן לאחרים אלא שקוע כל כולו בקבלה ולקחה, כי כך קבע הקב"ה שמי שחי חיי נתינה, אשר היא דרך התורה, נעשה אדם שמח, מה שאין כן מי שחי חיי לקיחה וקבלה, וכדאיתא בירושלמי מסכת ערלה "דאכיל דלאו דיליה ביש לאסתכלי באפיה", האוכל שאינו שלו מתבייש להסתכל בפניו. סיבת הדבר כי נשמת האדם היא חלק א-לוה ממעל, וכיון שהקב"ה הוא חנון ורחום ונותן גם למי שאינו את בתינה, שידעו שכל אדם שאין לו אשה, היינו כל מי לכן ככל שהאדם מתרגל ליתן, הוא נעשה אדם יותר שמח וזוכה לטובה וברכה.

ובכן, יתכן שיהיה האדם נשוי חמישים שנה ועדיין יהיה שרוי בלא אשה, וזאת כאשר הוא עדיין עסוק יומם ולילה ב"להיות צודק" וכשמבקשים ממנו ליתן משלו, הוא מסרב. נמצא שחז"ל דברו לכל אחד ואחד, ואף לאלו שהקימו את בתיהם, שידעו שכל אדם שאין לו אשה, היינו כל מי שאין מנצל את המציאות של חיי הנישואין להתרגל לחיות חיי נתינה, שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה.

כך נבנה בית יהודי, על ידי נתינה, ויש בנתינה אופנים רבים בלי סוף, כגון להקשיב, ולהשתדל למלאות הצרכים הפיזיים וצרכי הרגש, ולהראות שהוא מתעניין וכן הלאה. על ידי כל אלה מתדמה האדם לעליון ונעשה אדם אחר.

מתלמידיו של אברהם אבינו

במסכת אבות שנינו (פ"ה מ"ט): "כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו, ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע, עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו, עין רעה ורוח גבוה ונפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע.

כתב על זה הרה"ק מסלאנים זיע"א בספרו "נתיבות שלום": הכוונה (בשניהם) למי שעוסק בהכנסת אורחים וגמילות חסדים, יתכן שיהיה מתלמידיו של אברהם אבינו ויתכן שיהיה מתלמידיו של בלעם הרשע. בל נחשוב שתלמידו של בלעם הרשע אינו עוסק בעשיית חסד. לא ולא, גם הוא עוסק בעשיית חסד, אלא שהוא אוהב רק את עצמו וכל מה שהוא עושה רק לעצמו הוא עושה, כדי להרוויח ממנו. הוא מסכים להפוך עולמות בשביל לעשות איזה מעשה חסד, להיות ער בלילות ואפילו לשלם דמים מרובים, הכל כדי שבסוף יאמרו עליו כולם שעשה משהו שאף אחד לא יכול היה להראות כמותו. החסד נעשה כלי לגאוותו - לרוחו הגבוהה.

על האדם להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, היינו להתרגל שכל מעשי החסד והנתינה שלו יבואו מתוך עין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה.

זהו המהלך שיכול להועיל לאדם להיות מתלמידיו של אברהם אבינו על ידי הנתינה בביתו. הרי האדם מקבל הרבה כל כך בביתו, שהרי אשתו מתמסרת כל כך לנקות את הבית, לכבס את הבגדים ולטפל בילדים, אין ספור סדרות. על האדם להתבונן בזה עד שיתעוררו בו רגשי הכרת הטוב ומתוך כך ליתן לה מעט ולו שלא להיות איש מושחת. יאמר לעצמו כך: אמנם אינני בעל מדרגה, אינני יודע אם יוכלו לומר עלי לאחר מאה ועשרים שהייתי ירא ושלם, אבל לכל הפחות לא יאמרו עלי שהייתי מושחת, ולכן אני מקבל על עצמי להושיט את עזרתי בבית עכ"פ פעם או פעמיים ביום. וכאמור לעיל, אפשר להתחיל עם דברים קטנים ולאחר מכן להרבות ולהוסיף...

והעיקר הוא כפי שנתבאר בחלק השני, שאם כבר ממילא עושים, נעשה כתלמידיו של אברהם אבינו ולא כתלמידיו של בלעם הרשע. בלעם גם בירך, אבל מי רוצה להתדמות אליו? והרי הוא לא רצה לא לברך ולא ליתן, והכל היה אצלו עם חשבונות של גאווה. עזוב את הכל ותהיה מתלמידיו של אברהם אבינו.

כשהאדם מושיט את עזרתו בבית למרות כל הטרדות האופפות אותו, הוא נעשה קדוש, ואף התורה שלו נעשית תורה בקדושה!

לעשות את האדם אדם, רק הנישואין עם האשה יכולים לעשותו אדם, כי על ידי שיחיה עם האשה, יצטרך להתרגל לוותר משלו וליתן לאחרים. ואכן כאשר יתרגל בכך אז יהיה לימוד התורה שלו כראוי ויוכל להתנהג על פי התורה להדמות לעליון ויתקיים בו איש ואשה זכו שכינה שרויה ביניהם.

חלק מעבודת האדם

יש והאדם מתהלך בהרגשה שהעזרה בבית היא דבר שמיועד להפריע לו בעבודתו, מעין נסיון, שהרי הוא טרוד מבוקר ועד ערב בתורה ותפילה ובפרנסת הבית, והנה מפילים עליו עוד דברים כגון לקנות חלב לבית וכדו', דברים שמשבשים לו את סדר יומו.

הרגשה זו נובעת מהמחשבה המוטעית שהנתינה

**למה אינה יכולה
ללמוד לקנות
לבד? אין לי
מספיק דברים על
הראש שאני צריך
להתעסק גם בזוטות
אלו...!?**

בבית היא דבר נוסף ומיותר, ושאל האדם נענה לבקשת אשתו לעזור מעט הוא רק כדי שלא להיות בעל רע ושלא יתערער השלום בביתו. אך בלבו הוא רותן "למה אינה יכולה ללמוד לקנות לבד? אין לי מספיק דברים על הראש שאני צריך להתעסק גם בזוטות אלו...!" ולמען האמת, אין המדובר בזוטות, אלא בדברים חשובים מאוד שעשייתם לבנות אותו ולעשותו אדם, ואף גם לבנות את הבית לעשותו משכן לשכינה.

הנה חז"ל אמרו (בבמות ס"ב ב): "כל אדם שאין לו אשה - שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה". והשאלה נשאלת, למי התכוונו, האפשר שהתכוונו למי שמציעים לו שידוך והוא אינו רוצה להקים בית, כי על כן באים ואומרים לו כדאי לך שתתחתן ותזכה לכל אותה טובה?! הרי רוב בני אדם אינם במצב כזה, ובמיעוט שאינו מצוי של אלו שלא הקימו את ביתם, אין זה אלא מפני שלא מצאו את זיווגם הנוכח למרות שכבר עשו את כל הסגולות שבעולם וכבר השתחוו על כל קברי הצדיקים, כך שמאמר כזה רק זורה להם מלח על פצעייהם, כאומר "דעו לכם שחוץ ממה שאתם נקראים נחשלים בחברת בני האדם עוד אתם מושללים מן השמחה והטובה והברכה על פי חז"ל, היתכן שראוי להעיר לו זאת?! למי עוד יתכן שנתכוונו, למי שנתאלמן מאשתו או למי שנאלץ לגרש את אשתו שבלאו הכי חרב עליהם עולמם? סוף דבר, מה כל כך נחוץ להודיע דבר זה אם ממילא כל אחד רוצה להתחתן מטבעו ולהקים בית נאמן בישראל?

אכן לפי האמור, הדברים מאירים. הן הסיבה שהשרוי

הנה רבינו משה קורדבירו ז"ל יסד את ספרו "תומרו דבורה" על פי סדר נפלא איך יתנהג האדם עם זולתו באופן שהקב"ה מתנהג עם בני האדם ועל ידי כן יתדבק בו, ושם (פרק ט) הוא מבאר הטעם שכתוב בזה"ק שעד שלא נשא אדם אשה הוא נקרא פלג גופא, כי רק כשהאדם נושא אשה, הוא מתרגל בעל כרחו להשפיע וליתן משלו לאחרים ונעשה על ידי כך דבוק לבוראו אשר כל מגמתו ליתן ולהשפיע לבוראו, וזה מה שמביא את האדם לידי שלמות, ואז הוא נקרא 'אדם' מלשון אדמה לעליון.

אמור מעתה: כל מה שדברנו בקדושת הבית היהודי, כמו שאמר "מה טובו אהל'ך יעקב" וכפי שאמרנו חז"ל "איש ואשה, זכו שכינה שרויה ביניהם", שורש הכל נועץ במה שבני הבית מתרגלים ליתן ולהשפיע. קדושת הבית אינה נובעת מן הפרישות או מקבלות שונות שבני הבית מקבלים על עצמם. הללו באים אולי כתוצאה, אבל השורש הוא במה שהאיש מתרגל להיות כנותן ולא כמקבל. על ידי שהוא מתאמץ שוב ושוב, ואפילו פעם אחת ביום לעשות איזה מעשה חסד בבית, הוא מביא קדושה לבית.

למה לא להישאר בחורים?

זה ודאי שעבודה גדולה היא, שהרי טבע האדם מערש לידתו הוא לקבל ולקבל עוד ועוד, ואכן מסיבה זו סיבב הקב"ה שיצטרפו להתחתן.

יכול היה הקב"ה לצוות שכל הבחורים המוכשרים והמוצלחים יישארו ללמוד בישיבה עד זקנה ושיבה בלי שום דאגות של אשה וילדים, ובוודאי היו צומחים ערוגות ערוגות של גאוני עולם מחברי ספרים בכל מקצועות התורה. אך לא כך עשה עשה ה', אלא פנה אל כל אותם מוכשרים, ואף גם לאלו שטבעם לפרוש מכל הבלי העולם, ואמר להם: אמרו נא! רצונכם להיות לומדים או רצונכם להיות עובדי ה'? אם רצונכם להיות עובדי ה', קומו נא ונשאו לכם נשים, וקבלו על עצמכם את כל הטרדות המתלוות לחיי נישואין, אשה וילדים, פרנסה וכלכלה, ועוד עניינים רבים שעד כה לא היה לכם שום מושג בהם.

הקב"ה ידע שרק כך יהיה האדם עובד ה', כי יוכרח להתדבק בדרכיו ולעבודו כעבד קמי מריה. הן ודאי שיצטרך להתפלל יום יום להצלחת הדבר, אבל סוף כל סוף הוא ישתלם על ידי כך, מאחר שיצטרך ליתן משלו, הן מהגשמיים שלו והן מהרוחניות שלו, לאחרים.

הרי אם האדם לומד כל ימיו רק כדי להגדיל את שמו ומעמדו, אין התורה משפיע על נשמתו לטובה, ולהיפך, יתכן שהיא תעשה לו כסם המות. הנה המגיד הק' ממעוררית זי"ע אמר (וכן הוא בספר בעש"ט עה"ה) על מה שאמרנו חז"ל על הפסוק בפרשתנו "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו" - "ראה שאין פתיחה מכוונת זה כנגד זה, אמר ראוין הללו שתשרה שכינה עליהן", שהוא עולה על תלמידי החכמים שיושבים ועוסקים בתורה, זה אומר בכה וזה אומר בכה, ראה שאין פתיחה מכוונת זה כנגד זה, היינו שאין פיתוחם (כלשון הפסוק "שמור פתחי פיר") מכוונת זה כנגד זה, כלומר שאין מתכוונים לומר זה היפך זה בשביל להתגלגל ולהתפאר, אלא כל מגמתם לחתור אל האמת.

הנה כי כן, לימוד התורה כשעצמו אינו מספיק לגמרי

מעשה

[בהמשך למובא במדור 'הביני ואחיה':] לפניכם מעשה נפלא שאירע אך לפני כמה שנים: יהודי אחד המנהל חנות של הלבשה חסידית באלעד נתקשה בימי הספירה לפרוע את חובו לספק שמביא לו הסחורה, מפני שאנשים ממעטים בקניית בגדים חדשים בימי הספירה וההכנסות מועטות. בעיצומו של יום ל"ג בעומר, קיבל טלפון מהספק ושאלה צפירה בפיו: "מתי תפרע את חובך?".

"הן כעת ימי הספירה" - השיב לו בעל החנות - "וההכנסות מועטות. אך יעזור ה' ובזכות רבי שמעון אפרע לך את חובך".

לא עברו שעות אחדות ואל שערי החנות פרצו חמשה עשר בחורים חסידיים כאשר סיפור מוזר בפיהם: תושבי חו"ל אנחנו ובאנו ארצה כדי להשתתף בהילולת הרשב"י. כיון שירדנו מן המטוס נודע לנו שהמזוודות שלנו נעלמו על כל הבגדים שלנו שהיו בתוכן. נותרנו בלי בגדים. בירדנו היכן היא חנות ההלבשה הקרובה ביותר לשדה התעופה והגענו לכאן.

הבחורים רוקנו אפוא את החנות בקונם לעצמם בגדים לגופם מכף רגל ועד ראש ושלמו את מחירם לידי בעליה. מיד הרים האיש טלפון לספק והודיע לו נרגשות: הכסף מוכן ומזומן עבורך.

הבנה למעשה

הבה ונתבונן במעשה זה מהצד השני! בחורים אלו, כשאירע להם מקרה מצער זה בהיעלם מהם מזוודותיהם, מה חשבו אז בלבם? אפשר שפשפשו במעשיהם ואפשר שלא חשבו מאומה מלבד להשיג בגדים אחרים. אך מה האמת? האמת היא שבכך הושלם חלק התורה של בעל החנות בהכירו את בוראו, כי יש לפעמים שהאדם סובל לא רק כדי להשלים את החלק שלו בתורה, אלא אף גם כדי להשלים חלקם של אחרים בתורה, ואז הוא נעשה בבחינת מלמד ומה טוב חלקו. וכפי שנמצא דבר זה כתוב בספרי הראשונים, (חובות הלבנות שער הבטחון פ"ג ומשם בכד הקמח לרבינו בחיי בר אשר (פרנסה א'). הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג פרק כ"ד) ומשם באברבנאל (בראשית כב א) שלפעמים שולחים לו לאדם איזה צער כדי שממנו יראו היאך להתחזק באמונה וכן ילמדו לעשות.

מעשה

לפנינו סיפור ששמעתי מחסיד ותיק שעוד זכה ללמוד בליקוואוד אצל ראש הישיבה הגאון רבי אהרן קאטלער זצ"ל. וכה הוא מספר:

"היה זה כאשר הגאון רבי יוסף רוזנבלום זצ"ל, ראש ישיבת שערי יושר, הגיע לישיבת לייקוואוד מאירופה, רבי יוסף לא היה נראה טוב מבחינה גשמית, ובשכך הגם שהיה לומד בהתמדה גדולה והיה מוכתר בכל מידה נכונה, היה שידוכו מתעכב מחמת מראהו החיצוני. יום אחד התבונן בו תלמיד אחר מתלמידי הישיבה וחמד לו לצון, ופירסם כי הבחור יוסף רוזנבלום מצא את שידוכו והנה הוא נעשה "חתן" - מזל טוב מזל טוב.

ניגשתי אני אל ה"חתן" והושטתי את ידו להביע את שמחתי ולברכו בברכת מזל טוב. אך הלה החזיר את ידו באמרו שלא דובים ולא יער. נודע לי שידו של ראובן היה במעל כאשר חמד לו לצון על חשבוננו של בחור צדיק זה".

חלפה תקופה קצרה, מספר לי העד הנאמן, וראובן זה בא בברית האירוסין עם משפחה חשובה ונכבדה, משפחה עשירה וכלילת המעלות, ובני הישיבה לא פסקו מלדבר על חתונתו של ראובן המתקרבת ובאה ומה גדול יהיה היום הזה. אולם כולם ראו כן תמהו כאשר ראו שראובן ממשיך לשהות בישיבה הגם שחתונתו מתקרבת ואף גם ביום הנקוב להתקיים בו שמחת החתונה. כשיגשו לשאול אותו לפשר הדבר, השיב בבושת פנים: הצד השני ביטל את השידוך...

הבנה למעשה

מידה כנגד מידה! מבהיל על הרעיון!

מעשה

בספר "כתר ראש" מתולדות הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל, מובא מעשה שהיה עמו (אות כ"א): הגאון היה נזהר מאוד בשמיעת קריאת התורה בשני וחמישי ומעולם לא הפסידה. באחד הימים, היה זה כשנסע לחתונת בנו ר' יצחק, נקלע לאיזו עיירה שלא היה בה ספר תורה. ביקש לנסוע לעיירה אחרת כדי למצוא איזה מנין בטרם יעבור זמן התפילה וישמע קריאת התורה, אך הרב שם שהיה איש מכובד וחכם גדול, אמר לו שאין צורך לפי ההלכה לטרוח עד כדי כך עבור שמיעת קריאת התורה. סבר הגאון וקיבל ונשאר במקומו...

ויהי בבוא הגאון לביתו, לאחר גישואי בנו ועריכת שבעת ימי המשתה, ראה כי נפרצה הארון בביתו ונגנב ממנו ספר התורה שכתב לעצמו. פשפש במעשיו ומצא כי באה לו הצרה הזאת על אשר הפסיד קריאת התורה. חזר על כך בתשובה וקיבל על עצמו שמעוה והלאה לא ישמע בכך לגדול כקטן ולעולם לא יפסיד קריאת התורה. וכיון שחזר הגאון בתשובה, נמצא הגנב והושב אליו ספר התורה, וכפי שקיבל ממורו ורבו הגר"א זצ"ל שהחזיר בתשובה מחזירים לו חסרונו, וכאותה שמצאנו אצל רב הונא (ברכות ה, ב) שנתקלקלו לו ארבע מאות חביות של יין ולאחר שעשה חשבון הנפש וקיבל עליו לתקן מעשיו, הושב לו חסרונו.

הבנה למעשה

ויהי כשפתח הגאון את ספר התורה, ראה שחסרה בו אותה יריעה ממש שכתובה עליה הפרשה שהפסיד את קריאתה בהיותו על אם הדרך. התבטא הגאון לאמור **שזה מתן שכר עבורו בגלל תשובתו** שעשתה את השגות כזכיות, כי כך יזכה להשלים כתיבת יריעה זו ולקיים מחדש מצות כתיבת ספר תורה.

הא לנו במעשה זה דוגמא נוספת לפשפוש במעשים כפי כוונת חז"ל. וכן יוכל כל אדם למצוא אצלו על זה הדרך אם יפשפש במעשיו באופן זה. **רואה אדם שהוא מתחיל להתקשות עם פרנסתו, יפשפש במעשיו והנה יגלה שהפסיק להפריש מעשר כספים או שהרבה את כספו בדרך בלתי כשרה.** וכן על זה הדרך תדיר!

מעשה

אברך אחד נכנס אל מרן הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצוק"ל, אל ה'סטייפלער' להתייעץ עמו כל סדרי לימודו הקבועים, סדרי עיון ובקיאות, באופן שינצלם באופן המושלם ביותר כדי שיוכל להצליח בלימודו. ה'סטייפלער' ענה לו על כל שאלותיו והדריך אותו לשביעות רצונו אחת לאחת אך נצל את סדרי כראוי. אך כשפנה האברך לצאת וכבר עמד על מפתן הבית, קרא לו ה'סטייפלער' לשוב על עקבותיו. בטוח היה האברך שרצונו לומר לו שאם הוא מוצא כמה רגעים ביני לבניי, ינצלם ללימוד תורת הקבלה.

הבנה למעשה

אך הגאון אמר לו כך: "סדרי הלימוד טובים הם ביותר, אך כשאתה חוזר לביתך אחרי סדר לימודך, תשאל לנוות ביתך מה ואיך תוכל לעזור בבית".

האברך הסתכל עליו, כמתפלל מה דבר זה קשור לענין, אך ה'סטייפלער' התעקש: "אכן כן, תעזוב את הכל ותשאל בבית מה תוכל לעזור". הצטדק האברך: "איני זקוק לכך, שהרי נוות ביתי אשה כשרה היא ואינה צריכה כלום; רצונה רק דבר אחד, שאשב ואלמד ואתעלה ואצליח". שחק ה'סטייפלער' ואמר כמנצח: "אכן זו מצוה שלה היא, אבל המצוה שלך היא שתשאל במה תוכל לעזור!".

ה'סטייפלער' הבחין בו בפיקחותו הידועה שהוא רואה את עצמו כחי בעולם של עצמו, לכן ראה לנכון להעמיד לו על כך ולהזכיר לו שהוא מוכרח להתרגל להשפיע בביתו, כי אז גם התורה והתפילה יהיו יותר נעלים וביתו יהיה קודש קדשים!

וזהו מה שאמר לו: **אם רוצה אתה ללמוד תורה בקדושה, עליך לוותר משלך ולהרגיל את עצמך להיות נותן ולא מקבל.** אתה מבקש עצות לתורה? זו אחת מהעצות...

זכני לקבל שבתות!

הלומד בשבת - שכרו פי אלף!

מאז ומקדם רצית לנצל את ימי שבתות הקיץ הארוכים לעמול בתורה ולהתמיד בה? אך לא תמיד הצלחת בכך!?

מגוון שיעורים נפלאים בעניין חשיבות לימוד התורה בשבת קודש יעמדו לימינך להצליח לעשות את המהפך. לשמיעת השיעורים: **טלפון ישיר שעי"י קול הלשון: 0732951337**

לתיקית 'לימוד התורה בשבת' לחצו בכניסתכם למערכת. *#: ואח"כ מספר התיקיה: 122144, ובחורו שיעור רצוי.

נדרים ונדבות

איש אשר ידבנו לבו!

ניתן לתרום להחזקת הגליון במערכת נדרים פלוסי' תחת השם 'הביני ואלמדה'.

לתימונת הוצאת שיעור דבי יום, ניתן לפנות ישירות למכון 'הביני בדוא"ר' info@machonhavineini.com

500 גליונות

נתרמו ע"י ידידנו הר"ר יונה דיק שליט"א

לרגל הולדת בנו בשעט"מ

יה"ר שיזכה לראות רוב נחת דקדושה ולגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים

600 גליונות

נתרמו לזכר ולכבוד רבינו רבי חיים בר' משה בן עטר בעל האור החיים הק'

ולע"נ הרה"ח רבי ישראל בן הרה"ח רבי לייב גלויברמן ז"ל

נלב"ע י"ג תמוז תש"ע הוצנח ע"י ידידנו הר"ר מתיתיהו וגשל שליט"א

800 גליונות

נתרמו לע"נ האברך הר"ר אליהו בן ר' ברוך הגו"מ מאריא קרעפיל ז"ל

נלב"ע י"ד תמוז תשפ"א הוצנח ע"י ידיד המנוח שליט"א